

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИНГ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ XXIII СЪЕЗДИЗИ

БҮГҮ ЧУРТАРЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, МАТТЫҢНАР! 1925 ЧЫЛДА
УДГОСЛАТТЕНС

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 77 (6403). 1966 ч. апрель 1. пятница | Өртөө 2 көп.

СЪЕЗДИНИНГ ДЕЛЕГАТТАРЫ

СЭКП-ниң XXIII съездинге хой бозук делегаттары Москва хоорайың партия конференцияныҥ сөңгәһ.

ЧУРУУКА: хоочун коммунистер Федор Николаевич Петров биле (1896 чылдан бээр СЭКП кектигү) В. П. Ленинниң секретары чоралы Лидия Александровна Фотиева (1904 чылдан бээр СЭКП кектигү) олар В. П. Ленинниң Кремльде ажалдаар кабинетинде.

СОВЕТ КИЖИЛЕР РАПОРТТАП ТУР

Сөзүвүс ээлээн бис

Техника септелгезиниң, продукцияны бот-үчезин чигедейриниң, куш-ажылдың бугуруучулук бөдөлдөриниң талазы-биле бири-бирге наараада алган хулааскысиз сьездин амыттынар хукуңе чедир кууседейленишти «Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының коллектив илеткеп тур бис.

В. ЕРМОЛЕНКО,
«Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының
з. ИВАНОВ,
партибюро секретары.

Ажыр күүсеттим

Уш ай иштинде алган социалистик хулааскысиз амыттынар хукуңе чедир кууседейленишти «Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының коллектив илеткеп тур бис.

З. ИВАНОВ,
партибюро секретары.

Өөрүшкү-биле

Тарзэн бугу хойдан 677 хураганын, азы 100 хойга онаштыр 104 хураганын бугу чедир алган, хулааскысиз кууседейленишти СЭКП-ниң XXIII сьездиниң президиумуна өөрүшкү-биле илеткеп тур мен. Беш чылдың баштайгы чылдаа малыны шуптузун менди ажаап өстүргөш, хой бурузунден 3,6 кг дүктү ыргып алыр мен.

Х. ШАЛЫН,
Таңдыа дуржулга станциянының хойжузу.

Плданан ажыр

Беттары алган социалистик хулааскысиз амыттынар хукуңе чедир алган, хулааскысиз кууседейленишти СЭКП-ниң XXIII сьездиниң президиумуна өөрүшкү-биле илеткеп тур мен. Беш чылдың баштайгы чылдаа малыны шуптузун менди ажаап өстүргөш, хой бурузунден 3,6 кг дүктү ыргып алыр мен.

О. А. АЖЫЛ-ИШЧИ БЕЛЕН
«Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының коллектив илеткеп тур бис.

О. А. АЖЫЛ-ИШЧИ БЕЛЕН
«Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының коллектив илеткеп тур бис.

Ажыл-ишчи белен

Чуртук болгаш партияны амыдыралыңа манды-бир чуртула бо-луушкуну улук куш-ажылчы белек-биле уткууру совет кижилерге чаңкы болу берген.

СЭКП-ниң XXIII сьездиниң амыттынар хукуңе чедир кууседейленишти «Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының коллектив илеткеп тур бис.

О. А. АЖЫЛ-ИШЧИ БЕЛЕН
«Сельхозтехниканы» Чадаана каттыжышкынының коллектив илеткеп тур бис.

Партияның солдады мен

Байылыр чурек дүш, Партияны солдады мен. Кыры сикер, мактанам мен. Гардейжи дайынчы мен.

Партияны солдады мен. Байылыр чурек дүш, Партияны солдады мен. Кыры сикер, мактанам мен. Гардейжи дайынчы мен.

Кам, шай шуткур ажылчы мен. Камдалакчы дайынчы мен.

Салчак ТАМБА.

СЭКП Төп Комитетиниң өтөт илеткелин болгаш СЭКП-ниң Төп ревизия комиссиязының өтөт илеткелин чугаалажыры март 30-нин кезээки хураалыңа үргүлчүлээн.

Ол хураалга эштер: Латвияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары А. Я. Пельше, СЭКП-ниң Горький обкомунун бирги секретары К. Ф. Капустин, Ленинградтың С. М. Киров атыг «Электросила» дээр электромашинна тудуунун каттыжышкынының слесарь-инструментальшиги Н. Н. Русаков санал берген.

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери: Польшанын Каттышкан ажылчы партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Владислав Гомулка, Германияны Социалист чангыс аай партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Вальтер Ульбрихт, Вьетнамын Ажылчы чоннар партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Ле Зуан байыр чедирп чүве чугаалаарга, делегаттар болгаш аалчылар динмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

СЭКП-НИНГ XXIII СЪЕЗДИЗИНДЕ

Март 30-ниң эртенги хураалы

МОСКВА. (СЭТА). Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының XXIII сьездин март 30-де Кремльде сьездилер ордунга бозунун ажылын үргүлчүлээн. СЭКП Төп Комитетиниң өтөт илеткелин бүгү чөбүлүзүн кайгамчык улук үнелер көрүшкүнүн хаймыттырган. Социалист дөм калыга чурттарының улустары, еске-лаа курунелерин ажылчы чоннары социализмни баштайгы чуртунун төөгүлүг тилделеринин дугайын чаадаашкыны-биле чугаалап турар. Ордунга залында — делегаттар, даштыкыны коммунист, ажылчы, «национал-демократ» болгаш чөкү үзедик социалист партияларының төлээлекчилери.

СЭКП Төп-ниң өтөт илеткелин болгаш Төп ревизия комиссиязының өтөт илеткелин эртенги хураалга чугаалажып эгелээн.

Даргаакчы А. Н. Носыгин партияны Москва хооромунун бирги секретары Н. Г. Егорьевка сөс берген.

— Бистин чоргаларың чүдөлөргөсүз — деп, эш Егорьев чугаалаан. — Бистин ордунга бозунун, чедимче чок чоруктар туртуп, олар ажылчы нарымында тууганы маргыш чок-лаа болза, СЭКП-ниң XXIII сьездиниң соондагы чылдаа хай чүдөлөр кылтырган. СЭКП Төп-ниң октябрь (1964 ч.) пленумунун болгаш партияга-лаа, бүгү чуртка-лаа онза чугула болган. Субъективизмни артымышкынарын ол чайлаткан. Коммунист тургузушкуну ол келген соругдарын эртем сөзү-биле шийитпелерин таарыччалык байдалы ол пленум тургускан.

Найысылалың коммунисттериниң 730 муң кижилер ордун СЭКП Төп-ниң Ленинниң улганышкыны ишбиле чүдүлүгүзүгө. Чаа беш чыл пландын талазы-биле XXIII сьездиниң Директиваларының төлөөлүлөрү Москвада коммунисттер болгаш бугу ажылчы чоннары бүрүн дөткөз.

Сьездиниң делегаттары болгаш аалчылар адыш часкап турла, эш Егорьевтун чугаалааны болза:

— Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының Төп Комитетиниң өтөтүгү уенин дүргүзүлгө политиктиг улганышкыны болгаш практиктик шуптузун чүмү-биле бүрүн долу чүдүлүгүзүгү көөрүн Москвада төлөөлөрү саналдап тур.

Москвада экономиказының, эртемниң болгаш культуразының хөгжүлгезинин дугайын толарагы чугаалаан, куш-ажылдың бугуруучулук бөдөлдөрү талазы-биле чөкү чылдын онаалгазы москвалык ийи чыл мурунда боттарылды, үлөтүр бугурулгезинин чөмөлдөниң талазы-биле чөкү чылдын хулааскысиз ийи ай мурун куусеткен деп орат дымнаткан. Москвада үлөтүрүк квартал планын сьезд амыттынар хуң куусеткен. Хоорайны чаматтаарына капитал салышкынынарын планын чөкү чыл дүргүзүлгө 117 хуу шийитилген алган.

СЭКП Төп-ниң март болгаш сентябрь пленумдарының шийитпелерин чөкү чылдаа биле алдыр, партияны бугу экономикада политиказын үнелдирген болуп турар.

СЭКП Төп-ниң оң Президиумунун, Төп-ниң Секретариатының улганышкыны эл-не характерлиг этили болза экономикада болгаш политикада чугула баа нарын айтырары ханы, ботамчалык, боттут шийитпелер турары, ажылга коллективтиг чорук, хой-иниңниң санал-оңалы, эртемниң болгаш практиканы чедирпелеринин бугу талазы, ханы өөренип турары, үдүртүлгезин хевирлерин болгаш аргаларын чүткүлүг сайыраңгайжытып турары ол болур.

Төп Комитетиниң улганышкыны даштыкыла чамдык кижилериниң салгы-септиктеги таарышпайн турары, мындаа-лаа оң ужуру билингир, СЭКП күштүг болган турум-на, оң ат-аллары бөдөң турум-на, дайынар бистеге калачалыг атактал туралар.

СЭКП Төп-ниң Политбюрозун каттап тургузар деп саналы Москвада төлөөлөрү дөткөп тур. В. П. Ленинниң инициативаларыңа баулар XI сьездиниң соонда күштүг бөдүрүп чоруткан, Төп-ниң Чингине секретары деп алаан-дужаалың баа каттап тургузары шийи болуп алаар.

Сталинизм динир чүвөгүн каныгыр аламентлерин чуртун политиктиг амыдыралыңа илдеп тывар, оон-биле хой-иниңниң, плананы илдеп-илгенишкыны коргузар дээр ыныз арааж чүве сөлдү үзе негелер турар апарат. Делегетини коммунист шийишкынына мурунаты

тар болгаш аалчылар динмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Эш Ле Зуан Вьетнамын Ажылчы чоннар партиязының Төп Комитетиниң сьездиге байырлыг чагаазын баа номчаан.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының XXIII сьездин март 31-де Москвага, Кремльдин сьездилер ордунга ажылын үргүлчүлээн.

Эртенги хураалга эштер: Арменияны Компартиязының Төп-ниң бирги секретары А. Е. Кочинян, СССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный, СЭКП-ниң Приморье край-комунун бирги секретары В. Е. Чернышев, Литваны Компартиязының Төп-ниң бирги секретары А. Ю. Снечук санал берген.

Оон соонда даштыкы коммунист болгаш аалчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

тар болгаш аалчылар динмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Эш Ле Зуан Вьетнамын Ажылчы чоннар партиязының Төп Комитетиниң сьездиге байырлыг чагаазын баа номчаан.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының XXIII сьездин март 31-де Москвага, Кремльдин сьездилер ордунга ажылын үргүлчүлээн.

Эртенги хураалга эштер: Арменияны Компартиязының Төп-ниң бирги секретары А. Е. Кочинян, СССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный, СЭКП-ниң Приморье край-комунун бирги секретары В. Е. Чернышев, Литваны Компартиязының Төп-ниң бирги секретары А. Ю. Снечук санал берген.

Оон соонда даштыкы коммунист болгаш аалчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

СЭКП-НИНГ XXIII СЪЕЗДИЗИНДЕ

Март 30-ниң эртенги хураалы

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери: Польшанын Каттышкан ажылчы партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Владислав Гомулка, Германияны Социалист чангыс аай партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Вальтер Ульбрихт, Вьетнамын Ажылчы чоннар партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Ле Зуан байыр чедирп чүве чугаалаарга, делегаттар болгаш аалчылар динмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

аалчылар динмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Оон соонда СЭКП Төп Комитетиниң өтөт илеткелин болгаш Төп ревизия комиссиязының өтөт илеткелин талазы-биле Тажикстаның Компартиязының Төп-ниң бирги секретары Д. Расулов санал берген.

Сьездиниң мандат комиссиязының илеткелин сьезд дымнаан болгаш чангыс үн-биле бадылаан. Ол илеткелди мандат комиссиязының даргазы И. В. Канитонов кылган.

Эртенги хураалын төнчүзүндө сьездиге байыр чедирп, Румынияны Коммунист партиязының Төп Комитетиниң Чингине секретары эш Николае Чаушеску, Венгрияны Социалист ажылчы партиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары эш Янош Кадар чүве чугаалаарга, делегаттар болгаш аалчылар динмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Сьезд ажылын бөгүн үргүлчүлэп турар.

СЭКП-НИНГ XXIII СЪЕЗДИЗИНДЕ

Март 30-ниң эртенги хураалы

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

Оон соонда сьездиге даштыкыны коммунист болгаш ажылчы партияларын төлээлекчилери эштер: Францияны Компартиязының Чингине секретары Вальдек Роше, Чехословакияны Компартиязының Төп Комитетиниң Бирги секретары Антонин Новотный сьездиге байыр чедирерге делегаттар болгаш

СЭКП-нің XXIII съездинде

(Төңкіз. Эгеи 1, 2 арнына)

Беш жыл планды чедикшиктин куесидирин болгаш коммунизм тургузукунунга, делегейин коммунист болгаш ажилчыны шимчешкинини чалгыс аян дээш, тайбын хандыры дээш бистин нити демиселгисе чаа тилгелерин Коммунист партия болгаш бугу совет улуска куеп тур бис. Съездин ур-тундундиг ажилдарын куеп тур бис деп, Валтер Ульбрихт чугаалаан.

Вьетнамдын ажилчы чонпар партиязын ТК-ыннын бирги секретары аш Ле Зуан индиге кеступ кээр-ге, съездин делегаттары болгаш аалчылари динимитиг алыш часкашкыны-биле уткаан.

Вьетнамдын ажилчы чонпар партиязын Совет Эвилелинин алдарлыг Коммунист партиязынын XXIII съездинде толгоолары биске кайгычылк улуг аас-кежиктир — деп аш Ле Зуан чугаалаан. — Вьетнамдын коммунистеринде, ажилчыны аныгылаан болгаш улугулан съездинде эр-не ниг кузешкинирнин илеридирин болгаш Совет Эвилелинин коммунистеринин ол ийи миллион армиязынга, ажилчыларынга, колхозчу тараачкыларга болгаш ил-төлөгүшчелерге алы-хумна ниг байыр чедирерин биске чопшээрер кюрер.

СЭКП-нин XXIII съездинде социалист лагеринин болгаш бугу кижилеринин эрге-ажыктары дээш тайбыннын херан камгаларын салгышкын болуп, а ол ышкан национал-хосталгалыг революцияларга, бугу делегейде ажилчы чонпарга болгаш дарыктан улустарга улуг дузаны көртүр.

Бистин мунурусча төгүтүп салган сорулгаларын куесидир тазала, Вьетнамдын ажилчыны аныгы болгаш улугу Совет Эвилелинин улугу-биле, ажилчыны аныгы-биле, бугу делегейин ажилчы чонпары болгаш дарыктан улустары-биле сырый каттыжарып, ол бугу күштерин чалгышкын чок чалгыс аяныч чүктүп турар.

Делегейин фашисттик коалициязын Совет Эвилелинин чалча шапканы 1945 чылда бистин Август революциязын тилгелерин таарымчалыг байдалдарын тургускан. Кыдат революциянын тилгелерин француз колонизаторларга улуг чорутуп турганымыс удуураанышкынын дайымынга бистин тилгелеринге

таарымчалыг байдалды тургускан. Ол уезден агаалаш бо хунерге чедир вьетнам улус Согу Вьетнамга социализмни тургузары дээш база бугу чүртүп хемчазлыгы улустун национал-демократтыг революциязын сорулгаларын боттандыры дээш чүктүлдү демиселди чорутуп турар.

Бис француз колонизаторларга аштырышкынын таварыштырган бис. Ынчангаш 1954 чылда Индий-Кыдат талашы-биле Женева дугуржулгазынга ат салдынтан турган. Ол уезе чүртүп иштинге болгаш делегей аразынынга турган күштерин деңиздүүргө дүштүр Женева дугуржулгазынга ат салдынып иштинге турган. Ынчалза-лаа америк империалистер болгаш коммунисттер арасындагы боттандырып эгелеш болгаш агрессия ажилы дайыны шимчешкир. Олар бистин чүртүштүгү мунуу кезин чал хевирини колонизатор болгаш социалист лагерине халдараан депиш кылдыр ачыглаар америк шериг базаны кылдыр удуураанышкын орадыкты туралар.

Эш Ле Зуан чүртүп мунуу кезинде удуураанышкынын күжүн өзүп турарын дугуйн чугаалаан. Беш чыл иштинде (1960—1965 ч.ч.) чон болгаш хосталган армиязы чалча чазактын 630 муң солдаттарын болгаш офицерлерин база 20 муң американын чыскалдан ундурган. Мунуу Вьетнамдын деңизскеринин бештин дүртү хостаттыган. 14 миллион вьетнамдарын 10 миллион хостат чүртүп турар, олар ийи миллион аягы га черин алганын.

Нинтизи-биле 700 муң кижилер америк шеригер, чалча армия болгаш америк сателлиттерин шериглерин дайынын малажыныч мойнуна чедир кадалы берген болгаш мунуу Вьетнамдын армиязын болгаш улугуун өзүмүз согушкунуун күжүн көрүп туралар. Согу Вьетнамга улуг чорутуп турар агаар дайымынга аар аштырышкынынга американын база таварыш турар. Согу Вьетнамдын армиязы болгаш улугу 900 аягы америк самолёттарын дүжүр аткан, «агаарга артык күжү» ачыглаар, Согу Вьетнамдын чалча база мунуу Вьетнамга оларын кадалы берген дайын малажынан уштуп

уер деп американын бодалын ускен.

АКШ-тың империалистери аар аштырышкынга таварыш тургашла удуураанышкынын уламчылап, дайын чорудулазын күштелдирип база улам кайтарып турар, олар мунуу Вьетнамче америк шериглерин болгаш бодуну чалча шериглерин немей чорутуп турар. Оон-биле калы американын «тайбын чугаалажышкынынар», «баштайгы негелдер чок чугаалажышкынынар» дээр дипломаттыг аргаларын база ачыглап туралар.

Бир авес АКШ ВДР-нин чазанын дөрт пунктуга болгаш мунуу Вьетнамдын хостарынын Национал Фронтунун беш пунктуга айткан тургужун хулаа көр болза тайбыч доп-лоран тургустунар — деп, аш Ле Зуан чугаалаан.

Бир авес америк империалистер агрессиялыг дайынын уламчылаар болза бистин улугуусу сөөлүг тилгелерге чедир демиселер алаар — деп, аш Ле Зуан чедирелде. Совет Эвилелинин, Кыдаттын болгаш социалисттик өскө-лаа чүртүгүсүн база бугу делегейин улустарын дөткешкени-биле Вьетнам улус тилгелерин чедир алыр дээринге бузур турар бис.

Бо таварышкыны ачыглап алган, бистин Вьетнам улустун демиселерге улуг болгаш хай талалыг дуузалачымы дээш Коммунист партияга, чазакка болгаш улуг совет улуска ханы өөрүп четтиргенин илеридирин чопшээрер көртүр. Бистин улустун чоптүгү демиселерге дөткешкени болгаш сатыш-сеткил каттыштырылазы дээш социалисттик чүрттарга, алы-хумна партияларга, ажилчыны аныгы болгаш бугу делегейин улустарынга өөрүп четтиргенин мааза илеридирин база чопшээрер көртүр — деп, ол чугаалаан.

Бистер, вьетнам коммунистер, марксизм-ленинизмге болгаш пролетария интернационализме шычы болурувусту, 1957 чылдагы Москва Декларациязынга болгаш 1960 чылдагы Москва Мелегелеринге шычы болурувусту бузуредип тур бис. Социалист лагерин болгаш делегейин коммунисттик шимчешкинин марксизм-ленинизмге болгаш пролетария интернационализме үндешин, улам сырый каттыштыр дээш

демиселге, тайбын, национал хамарышпас чорук, демократия, социализм дээш демиселер турар бугу күштерин улам сырый каттыштыр дээш демиселге бугу күжүвүсү бээривисти бузуредип тур бис.

Съездин ажилчы чедикшиктинерин кузаш, аш Ле Зуан Вьетнамдын ажилчы чонпар партиязынын Төп Комитетинин эш Хо Ши Мин ат салган байырлыг чазанын номчаш.

Залга узубас алыш часкашкынын динмипер турган. Шуту туруп келген.

Маадырлыг вьетнам улуска тураскаган алыш часкашкынын соксалай турла, аш Ле Зуанга белек делегаттар — Ленинградтың партия оргнализациязын талгашкыныр челе берген. Невада алдарлыг хоорайнын ажилчыларын болгаш бугу ажилчы чонпарын өмүзөөн СЭКП-нин XXIII съездин аттыг матадла заловунда электри-биле калыкты Н. М. Санюков, Балтий заловунда токар А. В. Чен, «Сексаль» заловта догакчы Л. Г. Торина олар Вьетнамдын ажилчы чонпар партиязынын талгашкыны башында кызыл ымырада — совет болгаш вьетнам улустарын мөнгө болгаш бузулбас найраанын херечин ымырада тыгаскан. Ымырада Лениндин портретин чүраа болгаш «Вьетнамдын ажилчы чонпар партиязынын талгашкыны» — маадыр хоорай Ленинградтын ажилчы чонпарын дээш сестерин бижзэн.

Ымырада тыгаскан турган, Санюков чугаалааны болза:

— Вьетнам улус-биле Совет Эвилелинин ажилчыны аныгы, бистин улуг Төрөн чүртүштүгү бугу ажилчы чонпары кады деп чүвени вьетнам улус утпааны!

Утунурус болгаш үнелг белек дээш аш Ле Зуан Ленинградчыларга чүрктин ханызынан өөрүп четтиргенин илереткен. Оон чугаалааны болза:

— Бистер, вьетнам коммунистер, ийи Төрөн чүртүгү бис: бирээзи — Вьетнам, өскөсө — делегей эр-не баштай социализм тилгезин чүрт — Совет Эвилели. Бис бо ымырада салгалан салгалда дымчылып, кезээ мөнгөде кадалаар бис.

Динимитиг алыш часкашкынын залга дыка үр үеде динмипер турган.

Съездин кезжээк хуралы моон-биле доозулган.

СЭКП-нин XXIII съездин март 31-де бодуну ажилын үргүтүзгөн.

СӨЗҮНГЕ ЭЭ БОЛГАН

Кызылдың энергетиктеринин база бир чедишкени

Коммунист куш-ажылдың коллективин деп бедик атты чаалап алган, Кызылдың электри станциязынын коллективин беш чылдың баштайгы кварталында электри энергиязы ачылап кылыр талашы-биле планын март 25-те куесидир деп хулаа алгаш, сөзүңге ээ болуп, квартал планын 100,4 хуу, а нити продукция бүдүрер планын 104,6 хуу куесеткен. Ол дээрге энергетиктерин партиянын XXIII съездинге белезди.

Станциянын отулар чүп болгаш транспорт салбыры, электри цегги, химия лабораториязы коллективте калбарган социалисттик чарыштын мунуу оодурунда чоруп турар. Улуг машинист Н. Чернышев удууртан коммунист куш-ажылдың турбина цегги квартал планын куесидиринге улуг улуг-хууну кирип, бедик бүдүрүлгө ачылаан. Электрослесарь Б. Кулаков, иран башкарычы Ф. Дюков олар шыларангай ачылап, коллективтин хүмүтүленин чаалап алган.

Электри станциязы эртен чылдың планын онаалгаларын республикага бир дугаарында — 1965 чылдың бирги чартында куесеткенни рапорттаа, мурнак бүдүрүлгелерин санын кирген. Ынчангаш бо коллектив чаа беш чылдың планын эртен чылдан эгелеп куесидир турар.

Бүдүрүлгенин планын онаалгаларын чылдан чылче чедишкенин куесидир, сөзүңге ээ болуп турарына кол чүе — кижилерин чангызы — шутузу, а шутузу — чангызы дээш бир эр-септикдил ачылап турарында болгаш партия, комсомол, профсоюзлар организациялары коллективте организас-массалыг ажилдарын эжимиктендирген. Кижилер нарын механизминин болгаш дериг-херекселерин долу куш-биле ачылаап, боттарыны мергештирип, нити билин дотамал бедик, куш-ажылды коммунист эзу-биле көрүп ачылап турар.

Планын куесидиринге, куш-ажылдың бүдүрүлгүнүн бедиктеринге, электрэнергиянын бот-үнезин чигидирин-

ге үнелг саналдарын коллективтин чартынычылары кирип турар. Оларнын эртен чылын киргени 29 саналдарын 23-жүн бүдүрүлгө шигээдип ачылаан. Штер Напустин биле Черныштын кирген саналдары бүдүрүлгө 6 муң рубльдин камналгазын берген. Бүдүрүлгенин чорудулгаларын механизастаар болгаш автоматчылар аргаларын калба-биле ачылап, ажилчынарын куш-ажылды дыка чигидир турар.

Электриктерин мунунда улуг сорулгалар салдынган. Олар бо чылын 50 миллион киловатт-шак электрэнергия ачылап кылыр планын декабрь 25-те куесидир ужурулг. Энергия ачылап кылырынын күчүнүн улгартылышы-биле 2 котёлду немей кылыр. Оларнын бирээзи бо чылын, өскөсө — 1967 чылда ачылап кырыр. Котёлдарын тургузар талашы, станциянын амы бажынынын хемчазын алгыдар алаар. Бо амыды Кызылдың бүдүрүлгө-тууду эргеленин Ю. Харушев удууртан комплексилг бригадасы кылып турар. Немеле тудугуун таван доозуп, котёлдар турар черлерин бетоннаа. Тудугчулар И. Шишмарев, И. Шевелев, Л. Ивашкович, И. Нарданов болгаш өскөсө-дээ электер нормазын ажыр куесидир, мурнакчылар болуп турар.

Коллективтин ажил-ишчилери бүдүрүлгенин кол ажилында аныгы, боттарынын күжү-биле 140 уруг турар алы-сатын туудуун база чорудуп турар. Найза-даа туугаларын Улуг Октябрьдин 49 чыл оюну байырлыгына чедир доозарын туудугчулар хүлзэнгенер.

Кызылдың электри станциязы электрэнергия-биле чүлгө республикага найзылаан хандырып турар авес, харын чамдын райондарын, колхоз, совхозтарны база хандырып турары билдиргил болгай. Немеле күштү ачылап кырыр сонда, электри тогу дамчыр сы-ырган демирин шугунары улам талыйып, хей хоорай, дуурларга Ильичинин лампочкалары чайнаар.

А. СОДУНАМ.

Улуг үүлө чоокшулады

Частың улуг үүлөсү мырнай чоокшулаан. А «Тыва» совхозта байдал калыгы? Тракторлар септелгенин планы март 20-те чедир 68 хуу куесеткен. Трактор култиваторларын 11-нй септээр тургаш, чангысты-даа септээр. Ам 11 трактор септетилген.

Септелгенин мынчаар хожудуп турарын чылдаанын чүдөл? Септелгенин чангыс Теве-Хая-салбырын төп мастерскаянда чорудуп турар. Ынчангаш Хендерег салбырын механикаторлары өлчө өзөш хаара туттуган. Совхозтун механикаторларынын дең кезин ол салбырда

тургулаан, оон дөрт-беш шак ачылап чоруй, дедир хаптарлар. Хүнүң барык чарты кезинде ачылаарга, септелгенин графини куесеттинеи баар.

Бир авес ырак черден келген механизаторларын нити чүрталга бажыны-биле хандыргаш, харын-даа хун-дунде ийи элечер-биле ачылаан болза, септелге мынча чөтөс доостур турган ийи. Аргак тракторларын септелгенин күштү мобилизастаа чогутур.

Н. САЯН-ДОРЖУ.

Автоажыл-агынын клувунда

Кымалдың №3 автоажыл-агынын чедикшиктин кезинде-ле хей чон чыгылан турарын каа көрүп болуп. Чүгө сөөлүг бо айларын иштинде бистин мааза амыктарын солду программалыг дымтамалга кезжээктер, бот-тыгыныр уран чүлү бөлүмдеринин концертерин, чогалачылар болгаш артистер-биле коллективтик ужураанышкынын болуп эрктелген.

Бир авес ажилчы коллективтик клувунда политиктик ажилдарын мааза шутузуу чыскап бижжир болза, оон дадызы солду оодурулазын хей черин ээлеп, узай бээр ийи. Кыскасы-биле чугаалаарга, автоаажыл-агынын клуву чон ортузунга политиктик кижиздилте ажилын чорударына, коллективтик органиастарына мида партия органиастарынын, администрация чедирин чок дуузалачыны, чаагай ажил-херектерин төвү аларган.

Бистин органиастаа чорудуп турар ажилдарымыс бугу коллектив иленилгил киржип турар — деп, клувтун эргекчины, мурнакчы чалачы Игорь Мартмыков септик хамыкыны-биле чугаалап турар.

Анык коммунист чалачы И. Мартмыковту эргекчинызын бистин транспортчуларын клуву, оон ажилын планы болгаш утказыштары коллективтик септик-сатыжына таарым, оон куш-ажылды чедикшиктин кийгиритип турар. — деп, автоажыл-агынын удууртчу И. С. Зандее балыкчан чугаалаан.

Шынал-ла клувтун иштинче кире бөөрге, оон аяр-шөөр байдалы, мида көсүк агаташ, коллективтик мурнакчы кижилеринин чүртүктүр аскан хундундиг сабырлыгы болгаш өскө-да шимделер эскерткен келген кижинин кичээлгеи доора-на хандылар. Эртен кварталдарда, айларда коллективтик бүдүрүлгө талашы-биле көрүп турар, социалисттик чарыш-

тың тилгелерин, оларнын алган хулааларын, коммунист куш-ажыл бригадаларын болгаш шалыкчыларын клубта дөтлөгөн көсүк агаташкыны таныжып болуп.

Чокта чаа клуб чөвүлде хоорайнын мурнакчы бүдүрүлгелеринин бирээзинин талгашкыны-биле ужураанышкынын клубка органиастап, оларны чалаар дугуйн да партия органиастарынын секретары А. Ф. Рычковага савал кирип чедир бергенер.

— Силерин савалыгар солду болгаш аянычты савал-дыр — деп, секретарь дөткөш.

— Найм коллективтен, каш кижиле чалаар бис?

Элөөн сүмелешкен соода коммунист куш-ажылдың бүдүрүлгези — республиканын парлага эргеленин типографиязында төлөөлөрүн чалаар кылдыр дүртүрүп алганар. Парлаачылар чалаачыларын чалаачылар өөрүшкү-биле хүлзөп алган, боттарынын 8 мурнакчы ажилчыларын коллективтик мунууна талгашкыны чорутуулар.

Ол хун клуб байырлап ийи кири берген. чымалдарын арнына өөрүшкү, хулаузал-биле долдунган турган. Типографиянын ажилчыларын чалаачылар чоруткан элөөд элөөдө ниг байыры чедирин, парлаачыларын куш-ажылды чедикшиктин, партиянын XXIII съездинде уткунтур калбарган социалисттик чарыжын болгаш съездин алдар кылдыр алган хүлзөлөгөн чугаалап бергенер.

Чалаачылар боттарынын талашында аалчылара өөрүп четтиргенин берип турар. Партия, профсоюз, комсомол органиастары болгаш администрация коллективтик коммунист куш-ажыл дөтлөгөн чарышты киржиктеринин савал эртинер. Оон белектеринге болгаш органиастаа эртинеринге клуб чөвүлде-

ди болгаш оюнулар-биле доозулаар. Чалаачынын мергелели — күштүг болгаш дилим, бажы тураскоктук кижилерин ажилы. Олар чөвүлде километр ырак-урак, берте оруктарын эртин чорашып, чылдың кайы-даа үезинде дүн-хүн чокка азы ажил-агынынга чугула херектер дериг-херекселерин, калбак херекселерин бараанынын чоңга чогутуру хуусаазында чедирин туралар. Ырак-урак орук чорашып эш келген сонда, боттарынын клувунга концертер көрүп, ужуражышкынынга кирип, солун лекциялар динчалары оларга өөрүчүг.

Бо-ла бугу хай талалыг солун ажилдарын чалаачы Игорь Мартмыковту удуурткан 5 кижиле составтыг клуб чөвүлде мида партия органиастарынын удууртгалы-биле органиастаа чорудуп турар. Клубка литература кезжээктерин коллективтик улуг соуургал-биле киришкен. Аааа чогаалчы Олег Саганов, шүдүктүлөр Анатолий Емельянов, Светлана Козлова олар боттарынын чамлык чогаалдарын номчаштар. Уран чүлү кезжээктерин РСФСР-нин алдарлыг артистери М. Музалев, И. Забродин, артист М. Рамазанова чалаалга барып киришкенер.

СЭКП-нин Дөдү Советинин депутаты чалаачы Н. И. Пилипчук транспортчулар база-ла боттарынын клувунга чалаанар. Аааа ажил-агынын солун чугаалажышкыны болгашаан. Автоажыл-агында партия органиастары социалисттик чарышты калбартырарга, оон түнелин үндүрүлгө клуб чөвүлден кириштирип, мурнакчыларын савалдарын эртинер талашы-биле белектерге тодаргай даатталар берип турар. Партия, профсоюз, комсомол органиастары болгаш администрация коллективтик коммунист куш-ажыл дөтлөгөн чарышты киржиктеринин савал эртинер. Оон белектеринге болгаш органиастаа эртинеринге клуб чөвүлде-

ди талгашкыны чыгып кырыр. Кымалдык, плакаттарын, мурнакчыларын чорутканын, херектерин көртүзгөргө, социалисттик хулааларын баш бурунгаар клубка дөтлөгөн аскан турган. А мида көрүчүп болуп чөвө хой болган. Чүгө оларнын коллективте бешин 13 бригадалар коммунист куш-ажылдың деп бедик атты чедир алыр дээш демиселер турар. 34 мурнакчы чалаачылар, септикчилер коммунист куш-ажылдың шалыкчымы деп атты чаалап алган, оон алдарыны-биле кадалап чорутулар.

Коммунист куш-ажыл бригадаларын болгаш шалыкчыларын савал коллективтик күжүн мобилизастарына, социалисттик чарышты калбартырарга, мурнакчы дүрүлгөни пентердинде улуг ролдуг болган. Савал киржиктеринге клуб солун программалыг концерти белектер, алы туткан.

Партия органиастарынын даатгалын бөзүлгө И. Мартмыков клубтун ажилын шак мынчаар органиастаа, коллективтик мунунда салдынган сорулгаларын боттандырып бодуну чаагай үлүг кирип келген. Транспортчуларын хулаууу моон солгаарга плананы солун болгаш улуг. Клуб чөвүлде амы үеде чылдык хөгүм болгуну органиастаа, бот-тыгыныр уран чүлү болгуну киржиктеринин концерте кедер хевия белектер турар. Аааа херекелерин чарышталарын акшазын автоажыл-агынын удууртгалы болгаш профсоюз органиастарын тускайлап берген. Бо ажилдарын клуб чөвүлде Совет эрге-чартыгын 30 чылдыг тураскааткан Бүгү-россиянын бот-тыгыныр уран чүлү русизмине белектер кылдыр чорудуп турар. Олар ам болуп бо көрүлгө база-ла төлөптүг черин элөөд дээр чугаажок.

О. ШИРИПЕ.

Кызылдың Н. Заставында лейтенант Г. Уляков дайынчылар-биле политикти кичээди чорудуп турар. Оон кичээлдедип турар кызылдарымын өөрүн эртен темаларын кончуг эки шигээдип албышкан, совет кызылдарын камгалаар албанын база төлөптүг эртинер туралар.

Амы үеде дайынчы болгаш тайбык айттырыларын талашы-биле темага политикти кичээди Г. Уляковтун эртинер оларын бо фоточукка көргүскөн.

Фото П. ГОЛЬЦОВТУУ.

БАШКЫЛААШКЫН АРГАЗЫНГА ХАМААРЫШТЫР

ОРУС, ТЫВА ДЫЛАДАРЫН ӨӨРЕДИРИ

СЭКП-нин XXIII съездинин Директивалар төлөөлөлүндө ортумак школарга хүлзөп алышкынынын калбартыр-биле кады нити эртенерин башкылаашкынын шыражымын чугулаа көрдүп болгаш башкыларын күжүленин ажилдарын негиз турар. Ынчангаш тыва школарга орус, тыва дылдарын башкылаашкынын дөтлөп бедиксир чугула алыр.

Бистин хей националдыг Улуг Төрөз чүртүштүгү национал улустарын аразында хамыжарынын күштүг кесер болуп орус дылдын ужу-дуулаа эргелешмес. Аны-агы улустарын култууразын байлак эртенерин шигээдип алыр, эртен-техникалык чедикшиктин-биле тавыжарына, билиг-мергелелин быжылап байлдарына бистерге дөтлөгөн орутуу орус дил ажилды берген. Орус дылды тыва өөреникчилер улуг соуургал-биле өөренип туралар.

«Национал республикалар болгаш областтарын школарга орус дылды тыва-ла өөренириг дугуйн» тускай доттаалды 1938 чылдың март 13-те хүлзөп алган. Тыва школарга орус дылды өөренириг эргектер чугулаа тургустуун.

чамдык практиктиг хемчелер алдыны тургаш билигтер. Тыва Совет Эвилелин составына киргенден бээр өөренилгелер-биле ажилдарына энжидилгелер-биле чегерелештүр орус дылды өөренириг улам шыжылаан.

Орус дылды дүргө болгаш хандыр өөренип алырынга тыва дил башкылаашкынын экинжигер чугула. Эр-не баштайгы медреселдег билишкынынын, долдунган турар болушкунунын бичик уруулар төрөз дылдын дамчытыр чедип алырлар. К. Д. Ушниктин эге өөренилгенин чорудар тыва дылдын шигиттерин ролон болушкун ажилдарына ооналап айткан.

Тыва өөреникчилер боттарынын төрөз дылдыга медреселдег билишкыныне үндешкөн, орус дил кырында илеридишкенин билдиргил шигиттерин ал турарын тыва школарга орус дылды үр чылдарда башкылап келген. РСФСР-нин школарын алдарлыг башкымы Е. К. Соколовтун ажилынын дүрүлгөзүм ба-

дыткан турар. Тыва дылдың 5—8 болгаш 9—10 класстарга өөренилгени баштайгы чылдарда чедикшиктин чорударына тыва дылдын шигиттерин, профессор А. А. Пальмбахтын кылдып чоруткан ажилдарын улуг үнелг. Оон өөреникчилер М. Биче-оол, Л. Чадмаба, И. Эрчил-оол, А. Белек-Баир болгаш өскө-даа тыва дил башкылаашкынын хөгүлдезини эвеш авес ажилдарын кылганар.

Устук класстарга дөдү эртенин тыва дил башкыларын белектерин 1949 чылда Абакань башкы институтунга тыва дил салбырын ачытканы-биле эгелеш. Ол тыва школарга төрөз дил башкылаашкынын экинжигерин илгитип болган. Кызылда күрүлгени педагогика институту ачканын, тыва база орус дылдарын дөдү эртенин башкыларын хей белектер үндүрүп турар аларганы өөрүчүг.

Тыва школарга орус, тыва дылдарын башкылаашкынын экинжигер хемчелер дугуйн баштайгы конференция 1959 чылда бооп эртен. Эртен-практиктиг конференция дил башкыларын ажилдарына улуг дөткешкени көргүскөн. Өөредиле номнарнын, программаларын шымары улам бөдөн болгаш оларын тургустурунга дил эртендерини Д. А. Моногаш, Ш. Ч. Сат, А. К. Калзан, А. Ч. Кунда болгаш өскө-даа улуг күштү үндүргенер. Орус, тыва дылдар башкыларын аны-агы дүрүлгө солугушкун-

дары, курстар, семинарлар районларга болгаш Кызылга бо-ла эртин турар аларган.

Дил башкылаашкынын кижиздилте херез чугулаап, өөредилгенин идея-теретиктиг дөтлөгөн улам бедик, практи

СЭКП-НИҢ XXIII СЪЕЗДИЗИНГЕ ДАШТЫКЫ
ХӨЙ-НИИТИНИҢ СОНУУРГАЛЫ

жып алуруп турар чорук жетээни коммунисттер болгаш ачыкчылар ичтээрининде СЭКПнин белик авторитардин терчелешти турар-дыр деп содуу демдегелди.

ВАРШАВА. Совет коммунисттериники маалым армиянын сыйдазинин дугайында делегерлер корреспонденттериники полтыма солунулар парламалык. СЭКП ТБнын отчет натисинин чурттуу дыка хей буу дугураделеринге коллективтин-быкы диктаан. Сыйдазин ачкыттыгынын чус-чумун ачыкчы чоинар телевидение дамчыштыр көргөн.

"Жолукк чолкосту" солунуур демдегелер турары болза, совет интелекциал ачыдыралык дегеннинин улам ыйгайы шапкын агузделин хандырар. Совет Эмиленин инчутуунун болгаш кутуунун улам ыйнак хаткылуунин болдулар. ыйкыг улут чаралыгылардын дугайын ичтеекеде чугаа деп турар.

(СЭТА)

А Ж Ы К Т Ы З К Е Ж Э Э

РАССКАЗ

Зарнамын үнчилч-лэ аялалтаа «Дар-Гирек» мөл зууд, мөөр-лэй бээр. Оод уламбын райончууд мэлхэн салбарынга наш удаа ахштанг хонгуулаа. Ховалыг — райуултүр комбинадынш ажилч-лэа. Өг-булзлэйд 8 жигш. Аг-лэа шалмын бажмынша эхлэ-бэс. Күш-ажымд түрүм-чүрүм-чүс урш, ажилч шалмыа кад-лаа удаа аргалаа. Коваленко — доктаамл аргачы, түрүүлч, эхлэш зэвс түншч, үнчилч, элч-лэа, олуураа. Найда-лаа ажилч-лэа, үнчилч. Нийлүүлч чар-лэаг түрүм үрзэвч дэмш, райончу түрүсчн комитетийн чарынша административнш ко-мисияга наш удаа тогартгаа. Почтагулов — райуултүр ком-бинадын ажилчынш, өг-булзлэйд

[illegible]

жылды турар албан-дукаланын барындаадалатын, шыгымты хемгеги көргүзүрүн негиз чораят. Биستر Идальчанын оруну-бизе, ош чагыны-бизе, ош күзүп боду, чораяны коммунисттин тургузу турган, ийи-чагыс арагаччыларга калдык да өркөш, калдык да чаштеде бербес укуктук бас-лош, ош мыай ол, мындык жер-жерлерин чугле район тевине эвес, а харын колхоз, совхозтар-тын теотеринге, албан организа-циянын черлерин, органдардын ортокчузунан кулагалат.

Кеңеш чуве чутулган башмы Суббо, коммунист Хабиров олар хой-нятиянын корум-турмузун уура, арагачтар, толагачлык-бизе демиселди күштедилерин болгон олары шын орукке кия-реринин талазы-бизе хой-нянти-нын ролуюку улуду озатаал-айтымканнар.

«Биствас аас-кеикитиг турттаа-рыстыкка ким шаптыктап тура-лы» деп тематиктиг келкизи

төлгөүлөн арагачыларга болгаш
хой-ниитиян корум-турмуш
үзүрлөткө ууур деймешки ту-
тур арес-дидим шагала, суд, пр.
курагга аныктыкчаларынын
болгаш дружинниктерин анык-
чорудулаасын дугадына тус-
гал кино-журалды көкжөзүн
кириктирчелери көргөннөр.

Ук көкжөн району эс баш-
тай органисташа болзажок.
арагачыларга ууур деймеш чор-
дынын таламы-онге уугу анык-
тык көкжөн кириктирчелери
гүңдөөннөр.

Н. КЕЛПЕК-СЕНП.

Редактор **Н. Н. КУДАЖИ.**

КИНО

АПРЕЛЬ 1-ДЕ

«НАПЫРАЛ»: «Шулункүмүң ан
як чылдары» 9, 10.50, 12.40. «С
леринң оглуңар болгаш дуңмаңа
2.30, 4.20, 6.10, 8, 9.50 шақтар

БААҢҒЕМ: «Усун шаларыңар

«ХААКЕМ»: «Сүзү» шаверлеринин
хоорайы» 12.50. «Чаңчыкче утун
бар чор мен» (1-ги, 2-ги сериялар) 2.30,
5.15. 8 шактарда.

«ЕНИСЕЯ»: «Салы чок мөгөч»
10. 12.30. «Фашизм ол-дур» (1-
2-ги сериялары) 3. 6. 9 шактарда.

«ВОСТОК»: «Геранилдың эрес ч
руу» 3. 5. 7, 9 шактарда.

ысалгалыг секретарьның 23-35,
22-64, чагаа, ажилчын болгаш
ерияның 31-75, корректорларның

TC-00051.
